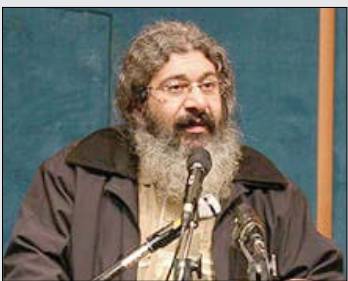

هم نوا با محرم

محمد رضا آقاسی

دشت پر از ناله و فریاد بود
سلسله بر گردن سجاد بود
فصل عزا آمد و دل غم گرفت
خیمه دل بوی محرم گرفت
ز ره منظومه زهر احسین
کشته افتاده به صحرا احسین

دست صبا زلف تور اشته کرد
بر سر نی خنده مستانه کرد
چیست لب خشک و تر کج خور ده ات
چشمه ای از زخم نمک خور ده ات
روشنی خلوت شب های من
بوسه بزن بر تب لب های من

تا زغم غربت توتب کنم
یاد پیرشانی زینب کنم
آز آن لحظه که بر سینه ات
بوسه نشاندند لب تیرها
آز آن لحظه که بر سینه ات
بوسه نشاندند لب تیرها

آز آن لحظه که بر پیکرت
زخم کشیدند به شمشیرها
آز آن لحظه که اصغر شکفت
در هدف چشم کمانگیرها
آز آن لحظه که سجاد شد
هم نفس ناله زنجیرها

قوم به حج رفته به حج رفته اند
بی تو در این بادیه کج رفته اند
کعبه تویی کعبه به جز سنگ نیست
آینه ای مثل تویی رنگ نیست
آینه رهگذر صوفیان
سنگ نصیب گذر کوفیان

کوفه دم از مهر و وفا می زدند
شام تور اسنگ جفا می زدند
کوفه اگر آینه ات را شکست
شام از این واقعه طرفی نیست
کوفه اگر تیغ و تیر زین شود
شام اگر یکسر آدین شود
مرگ اگر اسب مرا زین کند
خون مرا تیغ تو تضمین کند

آتش پر هیز نبرد مرا
تیغ اجل نیز نبرد مرا
بی سر و سامان تو ام یا حسین
دست به دامن تو ام یا حسین
جان علی سلسله بدم مکن
گردم از خاک بلندم مکن

عاقبت این عشق هلاک کند
در گذر کوی تو خاکم کند
تربت تو بوی خدا می دهد
بوی حضور شهدا می دهد
مشعر حق عزم منا کرده ای
کعبه شش گوشه بنا کرده ای؟

تیر تنم را به مصاف آمدست
تیغ سرت را به طواف آمدست
چیست شفا بخش دل ریش ما
مرهم زخم و غم و تشویش ما
چیست به جز یاد گل روی تو
سجده به محراب دو ابروی تو

بر سر نی زلف را کرده ای؟
با جگر شیبه چه کار ده ای
باز که هنگامه برانگیختی
بر جگر شیبه نمک ریختی
کو کفنی تا که بشویم تنت
تا گیرم دامنه دامت

غلط نویسیم

غیض به معنی «نقصان مقدار آب» است:
آب های خرد و چشمه سار ضعیف که به فیضی
اندک در جوش آیند و به غیضی جزئی خاموش.
غیظ به معنی «خشم، غضب» است:
لاداس پیر نگاهش کرد از غیظ داشت می ترکید
ولی چیزی نگفت.

برگرفته از «فرهنگ درست نویسی
سخن» تألیف استاد حسن انوری

چرا باید دولت چهار دهم، اصحاب فرهنگ و قلم را به طور جدی دریابد؟

بازندگان فاضل در بازی معیشت!

گفت و گو ی خراسان با کمال شفיעی و محمد میر کیانی، دو نویسنده و پژوهشگر ادبیات
درباره دغدغه های معیشتی اهل قلم و ارائه کارهایی برای رفع آن ها

الهه آرانیان

calture@khorasannews.com

اگر اهل پیگیری خبرهای ورزشی، به ویژه فوتبال باشید، به احتمال زیاد در خبرها از رقم های عجیب و غریب قرار دادهای بازیکنان فوتبال در فصل نقل و انتقالات مطلع شده اید؛ رقم های چندده میلیاردی که گاهی به آستانه چندصد میلیارد هم می رسد. حالا اگر از حوزه ورزش، به حوزه فرهنگ و ادب برگردیم و در آمد ماهانه و سالانه یک نویسنده ایرانی را که به طور میانگین بین ۱۰ تا ۱۸ درصد

قیمت پشت جلد کتابش به او تعلق می گیرد، محاسبه کنیم، به نتیجه خشنودکننده ای نمی رسیم. مسئله، مقایسه فوتبال نیست؛ و نویسنده نیست؛ چرا که مقایسه این دو درست نیست. مسئله این جاست که چرا فردی از اهالی فرهنگ

و ادب این سرزمین که عمرش را در راه خلق آثار ادبی صرف می کند، نباید از حداقل های یک زندگی معمولی مانند مسکن برخوردار باشد؟ چرا بسیاری از نویسندگان و شاعران ایرانی باید به جای تمرکز بر خلق آثار فاخر، دغدغه تامین معاش و معیشت خود را داشته باشند و هر سال نگران تمدید شدن یا نشدن قرارداد اداره خانه شان باشند؟ برای بررسی وضعیت درآمدی و معیشتی اهالی قلم در ایران و انتظارات از دولت چهار دهم در این زمینه، با کمال شفיעی و محمد میر کیانی، دو نویسنده و پژوهشگر سرشناس ادبیات گفت و گو کرده ایم.

■ به رسمیت شناخته نشدن نویسنده ها
کمال شفיעی، نویسنده و پژوهشگر ادبیات که در حوزه ادبیات کودک و نوجوان و ادبیات بزرگسال، کارنامه قابل قبولی دارد و به تازگی کتاب «قهوه قجری در فوجان ادبیات» از او به چاپ رسیده است، مشکل اصلی نویسند ه های ایرانی را به رسمیت شناخته نشدن آن ها از سوی دولت می داند و می گوید: «موضوع این

است که در خارج از کشور نویسندگی و شاعری شغل است و زندگی نویسنده ها و شاعر ها از فروش کتاب هایشان تامین می شود، اما در ایران نویسندگی حرفه ای به آن معنا وجود ندارد. نویسنده ها مجبورند چند کار انجام دهند و آخر هم شرمند زن و بچه شان باشند. درست است که ورزشکارها پرچم کشور را بالا می برند، اما در بُعد فرهنگی که مادر همه رویدادهاست، چه اثری می تواند با شاهنامه یا تاریخ بیهقی رقابت کند؟ ما پهلوانان زیادی در طول تاریخ داشته ایم که ارزشمند است، اما آیا درآمدی که یک ورزشکار دارد، یک نویسنده هم دارد؟ نمی گویم که باید از ورزشکارها کم شود، اما در لایه فرهنگی می باید

این سیاست پیش گرفته شود. معیشت نویسند ه ها و شاعران مهم است. الان محافل و گعده های ادبی دست یک عده خاص است که امکانات محدود موجود هم در اختیار همان هاست و بقیه ادبیات کشور دیده نمی شود.»

■ نویسنده فراننده و خلق اثر خلاقه؟

نویسنده کتاب «در سکوت ماسه ها»، مهم ترین وظیفه دولت چهار دهم را سرمایه گذاری در حوزه فرهنگ می داند: «وقتی برای فرهنگ هزینه نمی کنیم، با چالش های اجتماعی بسیاری مواجه می شویم. سرمایه گذاری روی فرهنگ، سرمایه گذاری بر آینده کشور است. ما نمی توانیم از نویسند ه توقع داشته باشیم که راننده آژانس یا کارمند یک اداره باشد و ۳۰ سال کار کند و بعد قدرت خلاقه داشته باشد و اثر هنری خلق کند. اثر هنری نیازمندان است که هنرمند تامین باشد. در سال چه رسانه فرهنگی ای به خود هنرمند ها می دهند؟ من نویسنده در سال چقدر امتیاز می گیرم که بتوانم چند کتاب برای خودم بخرم؟ من سال گذشته ۳۰ میلیون تومان هزینه کرده ام تا بتوانم کتاب بخرم. ۳۰ میلیون، یک سوم درآمد ۱۰۰ میلیونی من در سال است. با این وضعیت ناچار هستم از هزینه های زندگی و فرزندانم کم کنم.»

■ کسی نویسنده های برگزیده را نمی شناسد

کمال شفיעی در ادامه با انتقاد از تبلیغ نشدن آثار نویسند ه ها در مقایسه با آثار سینمایی می گوید: «چرا جشنواره های ملی ادبی در کشور ما بی سروصدا برگزار می شوند؟ شما جشنواره های سینمایی را در نظر بگیرید. وقتی فلان بازیگر فقط نامزد یک جایزه در جشنواره فجر می شود، در تمام فیلم هایی که بازی کرده، به آن اشاره می کنند، اما نویسند ه هایی که برگزیده می شوند، هیچ جا دیده نمی شوند. چرا دولت از یک نویسنده یا شاعر مانند فلان ورزشکار تقدیر نمی کند و رسانه ها به او

نمی درازند؟ چرا آموزش و پرورش کتاب های یک نویسنده را در تعداد بالا برای مدارس نمی خرد؟ اگر این کتاب ها خرید ه شود، هم چرخ نشر می چرخد، هم سودی که نویسنده می برد، او را از دست دراز کردن جلوی دولت بی نیاز می کند.

الان همه نام فلان بازیکن

لیگ دسته سه فوتبال را می دانند، اما نویسندگان بزرگ ما را کسی نمی شناسد و رسانه ای در اختیار شان نیست. همان قدر که به ورزش اهمیت می دهیم، چرا به فرهنگ و هنر اهمیت نمی دهیم؟ کار فوتبالبستی که ۳۰ سال پیش قهرمانی کسب کرده، ارزشمندتر است یا اثر ماندگار خلیل خطیب رهبر یا اثر ماندگار شفיעی کدکنی؟ چرا من ۵۶ ساله هنوز خانه ای از خود ندارم؟ من معتقدم مشکل ما، سوء مدیریت در بخش فرهنگی است. ما بلد نیستیم منابع انسانی مان را مدیریت کنیم. شما به ژاپن نگاه کنید که بخش عمده ای از درآمدش را از طریق انیمیشن و ادبیات کسب می کند.»

■ تألیف از ترجمه پیشی بگیرد

محمد میر کیانی، دیگر نویسنده نام آشنای ایرانی که آثار متعددی را برای مخاطب نوجوان و بزرگسال نوشته و «حکایت های کمال» و «قصه ما مثل شد» از جمله آن هاست، به تصمیم ها و سیاست های جدی که دولت چهار دهم باید در حوزه فرهنگ و برای تامین معیشت نویسند ه ها اتخاذ کند، اشاره می کند و می گوید: «فکر

می کنم باید تصمیم های جدی گرفته شود که بخشی از آن به مسئولان آینده وزارت ارشاد برمی گردد. آن هم این که تألیف از ترجمه پیشی بگیرد. غالب ناشران بخش خصوصی به ترجمه روی آورده اند و حاضر نیستند از خود گذشته گی کنند و کارهای تألیفی را به چاپ برسانند. بیشتر پرداخت هایشان هم پایین است. رقم قرار دادهای هم که می بندند، بسیار پایین و بیشتر به سود ناشر است تا نویسنده. این ها باید حل شود.»

■ درآمد توزیع کننده چند برابر درآمد نویسنده

میر کیانی، دیگر مشکل در زمینه درآمد کم نویسند ه ها را نبود شبکه توزیع قدرتمند کتاب ذکر می کند: «ما در سراسر کشور علاقه مندان زیادی به کتاب داریم، اما متأسفانه شبکه توزیع قدرتمندی نداریم که کتاب را به اهلس برساند. بخشی

از این وظیفه را فضای مجازی به عهده گرفته، اما کفایت نمی کند. ما باید برای نویسندگان شبکه توزیع قدرتمند داشته باشیم. الان مراکز بخش بیشتر از ناشر و نویسنده سود می برد؛ گاهی ۴۰ درصد و گاهی ۵۰ درصد قیمت پشت جلد کتاب ها را توزیع کننده ها دریافت می کنند و سودشان پنج برابر یک نویسنده است. یعنی نویسند ه حرفه ای ۱۰ درصد قیمت پشت جلد راویک مرکز بخش ۵۰ درصد قیمت پشت جلد را می گیرد. موضوع دیگر قیمت کاغذ است که بالا رفته است. البته من همیشه گفته ام اگر کتاب گران است، کتابخانه که ارزان است. باید کتابخانه های عمومی کشور را تجهیز کرد. باید مدارس غیر دولتی را موظف کنند که

کتابخانه مجهز داشته باشند. من به چند مدرسه غیر دولتی سر زده ام که فقیرترین کتابخانه ها را داشته اند. این ظرفیت هایی است که به آن ها توجه نمی شود. اگر توجه شود، منابع درآمدی بالا می رود. وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی هم می تواند تسهیلاتی برای نویسندگان و به رسمیت شناخته شدن شغل نویسندگی در نظر بگیرد.»

خواهد شد.

شاهنامه- و برخی دیگر از متون ادبی مهم-ا- چنان ژرف و نکته دار است که حل دشواری ها و شرح ظریف و دقیق آن ها همتی بلند، کوششی طولانی و دانش و تبعی گسترده به همراه اتخاذ روش کاملاً علمی درست می خواهد و بر همین اساس است که بنده کتاب خودم را «مقدمه ای بر شرح مشکلات شاهنامه نامیده ام چون معتقدم این کار مقدمه و پیش درآمدی برای طرح دشواری ها و پیشنهاد هایی برای روشن کردنشان است و باید با نقد و نظر محققان و منتقدان کامل تر و پراستره تر گرد و به مقصود نهایی که شرح و حل کامل یا تقریباً کامل مشکلات شاهنامه» است، برسد.

■ تفاوت ها با شرح های دیگر شاهنامه

تفاوت این کتاب با شرح / شروع شاهنامه این است که در شرح به همه یا بیشتر بیت های متن، آن هم غالباً با اختصار پرداخته می شود اما در این شرح مشکلات فقط به بیت هایی که نکته و دشواری خاصی دارد توجه می شود ان هم با تفصیل و مراجعات و استناداتی بیش از کتاب های شرح. از این روی و چنان که اشاره شد در این کتاب فقط حدود هزار و پانصد بیت از تقریباً پنجاه هزار بیت شاهنامه طرح و بررسی

هگمتانه ثبت جهانی می شود؟

کرده که شورای جهانی بناها و محوطه های تاریخی (ایکوموس) به پرونده آن ایرادهایی وارد کرده و تعلیق آن را خواستار شده است. مسئولان میراث فرهنگی در ایران امامی گویند این پرونده «بازیابی» شده است و به ثبت آن آمیدوارند. به گزارش ایسنا، کمیته میراث جهانی یونسکو

فرهنگی

آیدنلو درباره مشکلات شاهنامه می گوید!

سجاد آیدنلو کتاب «مقدمه ای بر شرح مشکلات شاهنامه» را می نویسد. در فهرست کتاب های در دست چاپ انتشارات بنیاد موقوفات دکتر محمود افشار، کتابی بانام: «مقدمه ای بر شرح مشکلات شاهنامه (ضبطها، معانی و خواش ها)» آمده است که مولف آن دکتر سجاد آیدنلو، شاهنامه شناس و استاد دانشگاه است.

■ ۴ سال فهرست نویسی

ایسنا به همین مناسبت از آیدنلو درباره این کتاب پرسیده است که توضیحات این شاهنامه شناس در ادامه می آید:

« در متون ادبی مهم ما همچون شاهنامه، دیوان حافظ، مثنوی مولوی، آثار سعدی، دیوان خاقانی و خمسه نظامی لغات، ترکیبات، عبارات، مصراع ها و بیت هایی هست که از نظر ضبط اصلی یعنی آنچه شاعر به واقع سروده، نحوه خوانش درست و معنای دقیق، دشوار یا بحث بر انگیز است. بر همین اساس بنده تصمیم گرفتم این کار را انجام دهم و مقدمات کار حدود چهار سال طول کشید. منظور از مقدمات، استخراج بیت های نیازمند بحث و بررسی از طریق خوانش متن شاهنامه با مقابله چند تصحیح و نسخه و مراجعه به مقالات و نوشته هایی است که درباره مشکلات شاهنامه

فرهنگی هنری

میزبانی بزرگ ترین

تغزیه میدانی کشور

از ۴۰ هزار تماشاگر

بزرگ ترین تغزیه میدانی کشور در شهر شوش با قدمتی ۲۴۰ ساله میزبان ۴۰ هزار تماشاگر از سراسر کشور شد. به گزارش ایران نتاثر، تغزیه یکی از قدیمی ترین هنر های نمایشی آیینی و مذهبی ایرانیان است که نقطه اوج این هنر به دوره ناصری بازمی گردد. این هنر پس از دوره ناصری با فراز و فرود و محدودیت هایی همراه بوده است اما همچنان جایگاه مذهبی آن از تکیه دولت گرفته تا اجراء نقاط مختلف کشور به ویژه در ایام شهادت سومین امام شیعیان حفظ شده است. تغزیه در سال ۱۳۸۹ و به همت هنرمندان شناخته شده عرصه هنر های نمایشی به عنوان چهارمین پرونده میراث ناملموس ایران در فهرست جهانی یونسکو ثبت شده است. هم اکنون شهر شوش در استان خوزستان میزبان بزرگ ترین تغزیه میدانی کشور به شمار می آید که هر سال میزبان بیش از ۴۰ هزار نفر تماشاگر عزاداری است که از شهر های دور و نزدیک برای حضور در این مراسم به این شهر می آیند. تغزیه ای که به گفته بانیان آن از سال ۱۲۸۵ خورشیدی در شهر حرشوش توسط شیخ غافل با اقتباس از تشبیهات اجرا شده در شهر های نجف و حله آغاز شده است و اکنون نزدیک به ۲۴۰ سال از اجرای آن می گذرد. این نمایش آیینی- سنتی در سال ۱۳۸۷ به عنوان میراث فرهنگی معنوی به ثبت ملی رسیده است و بانیان آن در تلاش هستند تا این مراسم را به ثبت جهانی برسانند. تغزیه میدانی شوش هر سال در روز های تا سوعا عاشورا ی حسینی از ساعت ۴:۳۰ صبح تا ساعت ۱۳ ظهر به دوزبان عربی و فارسی اجرا می شود. وقایع این تغزیه از ورود امام حسین (ع) و اصحاب او به کربلا در روز دوم محرم شروع می شود و با صحنه های عصر عاشورا و اسارت اهل بیت سومین امام شیعیان به پایان می رسد.

کشف نقاشی های خیره کننده در مقبره چینی

باستان شناسان مقبره باستانی را در چین کشف کرده اند که در آن تصاویری از زندگی روزمره نقاشی شده است. به گزارش ایسنا، باستان شناسان در شمال چین مقبره ای با قدمت چند صد ساله کشف کرده اند که با نقاشی های دیواری خیره کننده تزئین شده است که زندگی روزمره در دوران سلسله تانگ را که از سال ۶۱۸ تا ۹۰۷ میلادی بر بخش اعظمی از مرکز و شرق چین حکومت می کرد، به تصویر می کشد. «لایوساینس» نوشت، در دیوارهای این مقبره، زندگی روزمره از جمله مردانی در حال خرمن کوبی و درست کردن نودل که پیشتر دیده نشده بودند به تصویر کشیده شده است.

یک جرعه مثنوی

بدگمانی از نگاه مولانا

هرچه با آدم های بدگمان حرف بزیند، بدگمان تر می شوند. استدلال بیاورید، همان استدلال بیمار ترشان می کند: چون سخن در وی رود علت شود تیغ غازی دزد را آلت شود بر همین اساس است که بنده کتاب خودم را «مقدمه ای بر شرح مشکلات شاهنامه نامیده ام چون معتقدم این کار مقدمه و پیش درآمدی برای طرح دشواری ها و پیشنهاد هایی برای روشن کردنشان است و باید با نقد و نظر محققان و منتقدان کامل تر و پراستره تر گرد و به مقصود نهایی که شرح و حل کامل یا تقریباً کامل مشکلات شاهنامه» است، برسد.

تفسیر مثنوی معنوی از عبد الجبار کاکایی به همت موسسه پیشگامان شعر نوین ایرانیان